

ਬਾਬਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ

[ਨਾਟਕ ਦਾ ਪਿੜ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।]

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰ...ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਪਰਸੋਂ ਬੇਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਚੌਥ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ...ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਦਾ ਖ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੱਡਾ ਥੈਲਾ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਪਾਈ ਜੁੱਤੀ ਧੂੜ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।)

ਬਾਬਾ : ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ?

ਬਾਕੀ : ਹਾਂ, ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਪੈਸੇ ਖਰਚੋ...ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਵੋ...ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ।

ਬਾਬਾ : ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ?

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਹਾਂ, ਪੈਸੇ ਖਰਚੋ...ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਵੋ...ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ...ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?

ਬਾਬਾ : ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਬਾਕੀ : ਹਾਂ ਬਾਬਾ...ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : (ਪਾਸੇ) ਬਾਬਾ ਬੜਾ ਕੰਜੂਸ ਏ...ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਖਰਚਦਾ, ਖ਼ਬਰ ਸਾਰੀ ਪੁੱਛਦਾ ਏ...(ਬਾਬੇ ਨੂੰ) ਬਾਬਾ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ...ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ...ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ,

ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਬਾਬਾ : ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ...ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ?
ਬਾਬਾ : ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕੀਹਦੀ ?
ਬਾਬਾ : ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?
ਬਾਬਾ : ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕੌਣ ਵੱਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ ?
ਬਾਬਾ : ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕਿਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਬਾਬਾ : ਇਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ?
(ਬਾਕੀ ਹੱਸਦੇ ਹਨ।)
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : (ਪਾਸੇ) ਬਾਬਾ ਬੜਾ ਖਚਰਾ ਏ...ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਪੁੱਛਦਾ ਏ...ਪਰ ਦੱਸਣੀ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ...(ਬਾਬੇ ਨੂੰ) ਬਾਬਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ?
ਬਾਬਾ : ਪਏ ਥੱਲੇ ਹੋਣ...ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਏ ?
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਮਾਤਮੀ ਸੰਗੀਤ ਵੱਜ ਰਿਹੈ।
ਬਾਬਾ : ਕੀ ਰੇਡੀਓ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਏ ?
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਨਹੀਂ ਗਿਆ...ਹੋ ਗਈ ਏ...ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਹਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਏ।
ਬਾਬਾ : ਅੱਗੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕਿਹੜਾ ਜੀਂਦੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਐ।
ਬਾਬਾ : ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਸੁੱਢ ਲੈਣੀ ਏ ?
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਨੇ।
ਬਾਬਾ : ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਏ ?
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਂ ਮਰ ਗਈ ਏ।
ਬਾਬਾ : ਮਾਂ ਮਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਏ ?
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਦੇਸ਼ ਯਤੀਮ ਹੋ ਜਾਂਦੈ।
ਬਾਬਾ : ਇਹ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਯਤੀਮ ਏ।
ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਕੀ ਮਤਲਬ ?

- ਬਾਬਾ : ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਯਤੀਮ ਏ...ਹੈ ਕੋਈ ਇਹਦਾ ਵਾਲੀ ਵਾਰਸ ?
 ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ, ਨੰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਰਦੇ
 ਨੇ...ਜਿਹੜੇ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪੜਦੇ ਨੇ ਤੇ ਆਪਸ
 ਵਿਚ ਲੜ ਲੜ ਮਰਦੇ ਨੇ...(ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪੜਦੇ ਪਾਤਰ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਘੂਰੀ
 ਵੱਟਦੇ ਨੇ ਤੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ) ਖ਼ਬਰ ਇਥੇ ਇਕੋ ਏ...
 ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਇਹੋ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਇਹੋ ਏ...ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗੀ । ਹੁਣ
 ਇਹ ਨਾ ਆਖੀਂ...ਬਾਬਾ ਕੰਜੂਸ ਏ, ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਖਰਚਦਾ...ਇਹ ਲੈ
 ਪੈਸੇ...ਅਖ਼ਬਾਰ ਇਸ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : (ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ) ਬਾਬਾ...ਇਥੇ ਅੱਗੇ ਹੀ
 ਬੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ।
- ਬਾਬਾ : ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਏ...ਹੁਣ ਦੱਸ ਤੇਰੀ ਖ਼ਬਰ
 ਕੀ ਏ ? ਅਖੇ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਗਈ ਏ...ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਜਿਸ
 ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਘਰ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰ
 ਦਿੱਤੀ ਗਈ...ਸਰਕਾਰੀ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ...ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਮਾਤਮੀ
 ਸੰਗੀਤ ਏ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉਹਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਏ...ਬਾਜ਼ਾਰ
 ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਏ...ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : (ਉੱਚੇ ਸਾਰੇ) ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਗਈ ਏ ।
- ਬਾਬਾ : (ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਬਗ਼ੈਰ) ਹਲਾ ਫੇਰ...ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
 ਬਣ ਗਿਆ ਏ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਉਹਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਏ ।
- ਬਾਬਾ : ਤੇ ਲੋਕ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਰਹੇ ਨੇ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਬਾਬਾ ਤੈਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਹਿਲੇ—
- ਬਾਬਾ : ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜਾਚ ਏ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ?
- ਬਾਬਾ : ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ...ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : (ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼
 ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖਣ ।
- ਬਾਬਾ : ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਦੰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ
 ਨੇ ।
- ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਸਰਕਾਰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਦ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ
 ਹੈ ।
- ਬਾਬਾ : ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨਾਲ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਮਰ ਰਹੇ ਨੇ...(ਜ਼ੋਰ

ਦੇ ਕੇ) ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ...ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਵੇ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਗਈ ਏ। ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਏ...ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਵੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਏ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਏ... (ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ) ਬਸ ਅੱਜ ਦੇ ਲਈ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਏ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਨਹੀਂ ਬਾਬਾ...ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੱਸ ਇਸ ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਕੀ ਏ ?

ਬਾਬਾ : ਮਾਂ ਤੇਰੀ ਦਾ ਸਿਰ...(ਬਦਲ ਕੇ) ਸੰਨ 47 ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਏ...ਸੰਨ 64 ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਏ...ਸੰਨ 84 ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਏ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਸੰਤਾਲੀ 64, 84 ? ਭਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਤੁਅੱਲਕ ਹੋਇਆ ?

ਬਾਬਾ : ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਹੋਏ...ਘਰ ਸੜੇ, ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਮਰੇ...ਬੱਚੇ ਯਤੀਮ ਹੋਏ...ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈਆਂ...ਸੰਤਾਲੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਮ ਚਿੱਟਾ ਸੀ, ਚੌਰਾਸੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੱਦਰ ਚਿੱਟਾ ਏ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੱਕੀ ਪੂਰੀ ਚੱਲੀ ਏ...ਦਲੀਆ ਹੋਇਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਗੱਦੀ ਮੱਲੀ ਏ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਬਾਬਾ 1964 ਤੇ 1984 ਦਾ ਕੀ ਤੁਅੱਲਕ ਹੋਇਆ ?

ਬਾਬਾ : 1964 ਬਾਪ ਮਰਿਆ ਸੀ, ਧੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ...1984 ਮਾਂ ਮਰੀ ਏ...ਪੁੱਤ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਏ...ਸੱਤਰ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਇਕੋ ਖਾਨਦਾਨ ਰਾਜ...ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਫੋਕ ਦੇ ਫੋਕ।

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਾ : ਬਾਬਾ ਬੜਾ ਢੁੱਚਰੀ ਏ...ਨਾਲੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਏ, ਨਾਲੇ ਗੱਲ ਲਾਉਂਦਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਪੁੱਤਰ ! ਜ਼ਖ਼ਮ ਖਾਧੇ ਨੇ...1947 ਵਿਚ ਬਾਪ ਗਵਾਇਆ, 1984 ਧੀ ਦਾ ਸੁਹਾਗ ਗਵਾਇਆ...47 ਵਿਚ ਮਾਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈ, 84 ਵਿਚ ਧੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈ, 47 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਨਾਨਾ ਯਤੀਮ ਹੋਇਆ ਸਾਂ...ਅੱਜ ਦੋਹਰਤਾ ਯਤੀਮ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਇਤਫ਼ਾਕ ਏ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਨਾਨਾ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ...ਅੱਜ ਇਕ ਦੋਹਰਤਾ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਏ...ਹੁਣ ਇਹ ਨਾ ਆਖੀਂ, ਬਾਬਾ ਗੱਲ ਲਾਉਂਦਾ ਏ...। ਬਾਬੇ 'ਤੇ ਜੋ ਬੀਤੀ...ਬਾਬਾ ਓਹੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਏ।

(ਛਿੱਕ ਛਿੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਤਰ ਇਕ ਗੱਡੀ ਦਾ ਸੀਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਛਿਕ...ਛਿਕ...ਛਿਕ—

ਅਚਾਨਕ ਗੱਡੀ ਰੁਕਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਪਰੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਕ ਅਭਿਨੈ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।)

ਇਕ ਖਬਰ : ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰ... ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤੁਗਲਕਾਬਾਦ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦੂਜੀ ਖਬਰ : ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਿਆ... ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਾਂਗ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਏ।

ਤੀਜੀ ਖਬਰ : ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਵਾਈ ਏ ਕਿ ਰੇਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਬਾਬਾ : (ਸੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਰਾਖ ਚੁੱਕਦਾ ਹੋਇਆ) ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਾਂ ਰਾਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ...(ਇਕ ਵਿਅੰਗਮਈ ਹਾਸਾ) ਰਾਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ... ਨਹੀਂ, ਰਾਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਂ ਰਾਖ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਈਮਾਨ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਧਾਨ... ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ... ਰਾਖ ਹੋ ਗਿਆ...(ਬਦਲ ਕੇ) ਛਿੜਕਾ ਦਿਓ, ਇਸ ਰਾਖ ਨੂੰ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਵਹਾ ਦਿਓ ਇਸ ਰਾਖ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਦੀ ਨਦੀ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਦਿਓ... ਇਸ ਰਾਖ ਨੂੰ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਜਾ ਕੇ ਡੂੰਘੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ...(ਬਦਲ ਕੇ) ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤਕ ਅਸੀਂ ਸਭ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਾਂ...(ਲਾ ਕੇ) ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੇ ਅਸੀਂ ਪਰਵਾਸੀ ਹਾਂ।

(ਬਾਬਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਰਦਾ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੁਹਰਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣੇ ਅਸੀਂ ਪਵਾਸੀ ਹਾਂ।)

(ਮੰਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਉਹਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਲੁੱਪਣ ਗੁੰਡਾ ਹੈ।)

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਕਿਉਂ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਗਰੈਸ ਏ ?

ਹਰੀਚੰਦ : ਬੜੀ ਪ੍ਰਾਗਰੈਸ ਏ...ਤਿੰਨ ਪਗੜੀ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀਓਂ ਲਾਹ
 ਕੇ ਗੱਡੀ ਚੜਾਇਆ ਹੈ...ਚਾਰ ਟੈਕਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਵਾਹ
 ਬਣਾਇਆ ਹੈ...ਅੱਠ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ
 ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਬਹੁਤ ਖੂਬ...ਹੁਣ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਾਂਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ
 ਦਰਖਤ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿੱਲਦੀ ਹੈ...ਕੀ ਦੇਖੀਏ ਤੈਨੂੰ
 ਇਨਾਮ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਮਾਲਕ...ਅੱਜ ਲੋੜ ਨਹੀਂ...ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਬੜਾ ਇਨਾਮ ਪਾਇਆ ਹੈ,
 ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਥ ਆਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਕੀ ? ਅਸੀਂ ਵੀ ਸੁਣੀਏ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਰੇਸ਼ਮੀ ਸਾੜੀਆਂ...ਟਰਾਂਜ਼ਿਸਟਰ, ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ, ਸਟੀਲ ਦੇ ਬਰਤਨ,
 ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਨਕਦ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ?

ਹਰੀਚੰਦ : ਉੱਤੋਂ ਉੱਤੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ—ਨੱਸੋ ਨੱਸੋ...ਪਰ ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਕਹਿੰਦੇ
 ਸਨ—ਸਾੜੋ, ਸਾੜੋ। ਤੇਲ ਵਿਚ ਡਬਲਰੋਟੀ ਅਸੀਂ ਭਿਉਂਦੇ ਸਾਂ ਤੇ
 ਅੱਗ ਲਈ ਮਾਚਸ ਉਹ ਜਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਚੰਗੀ ਮੌਜ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ
 ਹਰ ਥਾਂ ਫੌਜ ਹੀ ਫੌਜ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਯਾਨੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਫਰਜ਼ ਵੀ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਲੁੱਟ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵੀ ਵਟਾਇਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਉਮੀਦ ਸੀ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਮਾਲਕੋ...ਹੁਣ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੋ...ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਅਮਨ
 ਮਾਰਚ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਅਮਨ ਮਾਰਚ ?

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਹਾਂ...ਸ਼ਾਂਤੀ ਜਲੂਸ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਕਿੰਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਏ ?

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਤੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੀ ਹੋਣਗੇ...ਪਰ ਹੋਣ ਸਾਰੇ ਸਾਊ ਸ਼ਕਲਾਂ
 ਵਾਲੇ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਾਲਕੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ
 ਹਾਂ...ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਓਹੀ ਹੋਣਗੇ...ਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ
 ਲਿਆ...ਹੁਣ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ...ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ
 ਗੁੰਡੇ ਸਨ...ਅੱਜ ਉਹ ਸਾਊ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ?

ਹਰੀਚੰਦ : ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। (ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਰੁਮਾਲ ਲਾਹ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਗਲੇ ਦੇ ਬਟਨ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ...ਪਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
ਟੋਪੀ ਬੋਝੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ...ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ)...‘ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਜੋ ਲੜਾਵੇ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੈਰੀ ਕਹਾਵੇ’, ‘ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਭਾਈ’। ਤੁਸੀਂ ਜਲੂਸ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਹੋਵੋਗੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਬਹੁਤ ਖੂਬ...ਅੱਛਾ ਹੁਣ ਜਾ।

(ਹਰੀਚੰਦ ਜਾਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਹਰੀਚੰਦ : ਮਾਲਕੋ ?

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਕੀ ਹੋਇਆ ?

ਹਰੀਚੰਦ : ਜਨਾਬ ਆਪਣੀ ਬਸਤੀ ਵਾਲੇ ਆਏ ਨੇ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਕੌਣ ?

ਹਰੀਚੰਦ : ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੱਲ੍ਹ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਅੱਛਾ ਤੂੰ ਇਧਰੋਂ ਦੀ ਜਾ...ਸਾਡਾ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਹਰੀਚੰਦ : ਜੀ ਮਾਲਕੋ...(ਉਹ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

(ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਵੇਂ ਹੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਘੁਮਾ ਕੇ ਝੂਠੀ-ਮੂਠੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਖਲੋਂਦੇ ਹਨ।)

ਕਾਂਗਰਸੀ : (ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ) ਕੀ ਕਿਹਾ...ਭੀੜ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ ? ਪੁਲਿਸ ਕਿਥੇ ਸੀ ? ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਇਤਲਾਹ ਦਿਓ ਕਿ ਨਵੀਂ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਭੇਜਣ...ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰੋ...ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ... ਕੀ ਕਿਹਾ, ਭੀੜ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਇੰਦਰਾ ਜੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੈ...ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਨ...ਇਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦੈ ? ਹਾਂ, ਹਾਂ...ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਮਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ...ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰੋ...Enough is Enough... ਹਾਂ, ਹਾਂ...Enought is Enough...ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਾਫ਼ੀ ਏ... ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ...ਕੁਝ ਗੁੰਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟਾਲਗਾ ਦੇਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਰਹੀਏ...It is impossible...ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣ।

(ਟੈਲੀਫੋਨ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਪਕੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਆਓ ਲੰਘ ਆਓ...ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ...ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਰ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਕ : ਪਰ ਪੁਲੀਸ...

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ...ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਦੇ...ਬਸ ਹਰਾਮ ਦੀਆਂ ਖਾਣ ਗਿੱਝੇ ਹੋਏ ਨੇ...ਓਏ ਹਰਾਮੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਊ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਫੂਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ...ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਕਿ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ... ਹਰਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਦੋ : ਪਰ ਥਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ...

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਥਾਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ...ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਣੇ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਹੀ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ no reply ਜਾਂ engaged...ਮੈਂ ਆਪ ਚੱਲ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਐੱਸ.ਐੱਚ.ਓ. ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ—ਫੋਨ ਖਰਾਬ ਏ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਥੱਲੇ ਰੱਖਿਆ ਦਿਸ ਪਿਆ...ਮੈਂ ਵੇਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ...ਸਾਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਡਰਾਮਾਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਨੇ...ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ...ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਡਰਾਮੇ ਆਪ ਰੋਜ਼ ਕਰਦੇ (ਬਿੜਕ ਕੇ) ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ...ਸਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰਦੇ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਛੋਕਰੇ...(ਬਦਲ ਕੇ) ਦੱਸੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ?

ਇਕ : ਜੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ...

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਏ ਅਗਲਿਆ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ...ਰੇਸ਼ਮੀ ਸਾੜੀਆਂ, ਟਰਾਂਜਿਸਟਰ, ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ., ਸਟੀਲ ਦੇ ਬਰਤਨ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਤੇ ਨਕਦ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ...ਪਹਿਲੇ ਘਰ ਲੁੱਟੇ, ਵੇਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ...ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ, ਸਾਲਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਚੀਜ਼

ਕਢਾਵਾਂਗੇ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕੀ ਏ ? ਇਕ ਇਕ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ
ਭਿਜਵਾਵਾਂਗੇ...ਸਰਕਾਰ ਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਹੈ...ਦੱਸੋ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ? ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ
ਹਾਂ...ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਇਕ-ਇਕ
ਪਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ।

ਦੋ : ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਘਰ ਹਾਂ ।

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਹੋ...ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ...
ਉੱਤੋਂ ਸਰਦੀਆਂ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ ਨੇ...ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਜਾਓਗੇ...ਇਹਦੇ
ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੈਂਪ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੀ ਏ...ਅਖੀਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ
ਫਰਜ਼ ਏ...ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ
ਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ।

ਦੋ : ਪੰਜ ਲੱਖ...ਇਹ ਰਕਮ ਤਾਂ...

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਪੰਜ ਲੱਖ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ...ਪਰ
ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਏ...World Red Cross ਵੱਲੋਂ ਪੈਸਾ
ਆਏਗਾ...ਕੰਬਲ ਵੀ ਆਉਣਗੇ...ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ।

ਇਕ : ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ...

ਕਾਂਗਰਸੀ : ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ...ਇਹੋ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿਣਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ...ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਂਗਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ
ਸਮਝੇਗਾ...ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ...ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ
ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੋਟ
ਪਾਈ ਸੀ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ
ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸੀ...ਉਹ ਇਕ ਫਿਰਕੂ ਪਾਰਟੀ ਏ...ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ
ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦੀ ਏ...ਹਿੰਦੀ...ਹਿੰਦੂ...ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ...
ਪਰ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਏ...
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ—ਈਸ਼ਵਰ ਅੱਲ੍ਹਾ
ਤੇਰੇ ਨਾਮ...ਸਭ ਕੋ ਸਨਮਤੀ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ।

ਬਾਬਾ : (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਹੁਣ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤੁਹਾਨੂੰ
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹੋਰ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ?

ਕਾਂਗਰਸੀ : (ਉੱਖੜ ਕੇ) ਕੀ ਮਤਲਬ ?

ਬਾਬਾ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਝੂਠ ਬੋਲੋ...ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਚਾਰੋ...ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗਣ
ਨਹੀਂ ਆਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ

ਹੈ...ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ...ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ...ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕੁਝ ਹੋਛੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ...ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ... ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੂਰਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ ਸਨ...ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਮਰੇ...ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੰਭ, ਮੂਰਖਤਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ...ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ...ਲੱਭੂ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ ਮਰੇ ਹੁੰਦੇ...ਧੀਆਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਨਹੀਂ ਲੁੱਟੇ ਹੁੰਦੇ...ਬੱਚੇ ਯਤੀਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ...(ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ) ਅਸੀਂ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ...ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡਦੇ ਨੇ... ਅਸੀਂ ਲਾਹਨਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਿਚ ਝੂਠ, ਕਤਲ, ਫ਼ਰੋਬ ਤੇ ਦੰਭ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ—ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੜਾ ਤਿਲਮਿਲਾਂਦਾ ਹੈ...ਬਾਬਾ ਫੇਰ ਮੁੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ—ਫਿਟਕਾਰ ਹੈ, ਲਾਅਨਤ ਹੈ, ਦੁਰ-ਲਾਅਨਤ ਹੈ।

(ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੇ ਸੁਰ 'ਚ ਕਹਿੰਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ—ਨਾਲੇ ਸਾਡੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਲਾਅਨਤ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਅਗਲੇ ਸੀਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਜਥੇਦਾਰ : ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਏ...ਪੰਥ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ?

ਜਥੇਦਾਰ : ਪੰਥ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਏ।

ਬਾਬਾ : (ਤਨਜ਼ ਨਾਲ) ਪੰਥ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਏ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਕੀ ਮਤਲਬ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਬਾਬਾ : ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ 37 ਸਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ ਹੋ ਗਏ...ਸਰਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕੋ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਏ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਏ।

ਇਕ : ਖ਼ਤਰਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ...ਖ਼ਤਰਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਏ। ਸਾਡਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਜ ਨਹੀਂ।

ਦੋ : ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਜੀਣਾ ਏ...ਸਾਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਏ...

ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਣ...ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ
ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ?

ਬਾਬਾ : ਕੀ ਕੀਤਾ...ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ...ਸਭ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਏ।

ਇਕ : ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਲਟ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ...ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਏ ?

ਬਾਬਾ : ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਏ...ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ, ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਏ।

ਦੋ : ਗੱਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਵੇ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

ਬਾਬਾ : ਜਥੇਦਾਰ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੋ...ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਕੀ ਦੱਸਣਗੇ...ਵੀਹਵੀਂ
ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਦੇ ਆਲੇ-
ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖੀ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਦੀ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ...ਇਹ
ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਏ...ਇਹ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਏ।

ਇਕ : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ...ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ।

ਬਾਬਾ : ਕੀ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ...ਲੱਢੇਵਾਲ ਤਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ
ਤੇ ਬਣ ਗਏ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ...
ਇਹ ਗੱਲ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਕਹੀ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਕਹੀ ਸੀ ?

ਬਾਬਾ : ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹੀ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਸਿਰਲੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਸਨ...ਉਹ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਜਬਰ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ
ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦੇ ਸਨ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ
ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ
ਲੜਾਈ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ
ਪੈਂਤੜੇ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਈਏ।

ਬਾਬਾ : ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਸੀ, ਜਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟ ਜਾਓ, ਹੱਕ ਲਈ
ਲੜੋ। ਉਸ ਫੁਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ...ਤੁਹਾਡੇ ਧਨਾਢ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ
ਕਿਹੜੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜਨਾ ਏ...ਜਿਹੜਾ ਆਪ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ
ਖੋਂਹਦੇ ਨੇ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ
ਨਾਲ ਕੀ ਸਾਂਝ ਏ ?

ਜਥੇਦਾਰ : (ਖਿੜਕੇ) ਇਹ ਬਾਬੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਨੇ..ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੁੱਟ

ਪਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹਨ।

ਬਾਬਾ : ਆਹੋ, ਜੇ ਕੋਈ ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥ ਕੋਈ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਹੋਵੇ...ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਵਰਤ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੱਖ ਏ। ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹਦਾ ਮੇਅਰ ਸਿੱਖ ਏ...ਹੁਣ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਪੰਥ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਆਹੋ...ਉਹ ਪੰਥ ਦੇ ਗੱਦਾਰ ਹਨ।

ਬਾਬਾ : ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਕਿਉਂ ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੇ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਪਾਏ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੱਦ-ਸੱਦ ਕੇ ਸਿਰੋਪੇ ਦਿੱਤੇ, ਦੱਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਇਕ : ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ?

ਬਾਬਾ : ਮੈਂ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਖ ਪੰਥ ਵਾਲਾ ਰਟਨ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸੂਝ ਨਾਲ ਵਿਚਰੋ ਤੇ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਏ। ਇਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਧਨਾਢ ਜਮਾਤ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੈਂਸਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਥੈਲੇ ਭਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਅਰਾ ਦੇ ਗਿਆ ਇਕ ਐਸਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਜਗਰੀਦਾਰ ਸਰਦਾਰ ਨੇ, ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲਹੂ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਲੁੱਟ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਨੇ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਜੀਂਦੇ ਨੇ...ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ...ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਬਿਰਲੇ ਟਾਟੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਮਿਲ ਜਾਏ...ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਿਰਲਾ ਟਾਟਾ ਉਹ ਹੋਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਾਡਾ ਏਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਬਾਬਾ : ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਸੋਚਣਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਕ : ਫੇਰ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ ?

ਬਾਬਾ : ਕੀ ਕਰੀਏ ? ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਬਦਲੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਛਾਣੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਕੌਣ ਹੈ ? ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਣ ਹੈ ?

ਦੋ : ਕੌਣ ਏ ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ...ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਬਾਬਾ : ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹੋ ਸੋਚ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਝਾਕ ਝਾਕ ਕੇ ਦੇਖੋਗੇ। ਉਹ ਉੱਤੋਂ-ਉੱਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਖਾਉਣਗੇ, ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੱਸਣਗੇ। ਕੀ ਕੀਤਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ, ਇੰਗਲਸਤਾਨ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਫੌਜੀ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋਇਐ...ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਪਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ।

ਬਾਬਾ : ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ...ਸੱਤਰ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਏ...ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਕੌਣ ਸਨ, ਜੋ ਰੋਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪਰਚੇ ਛਾਪ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਾਠਾ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਡਸੇ ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ, ਉਹਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਥਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੌਣ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ? ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ, ਉਹ ਜੋ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਸਿਹਤਮੰਦ, ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ...ਪਰ ਪਛਾਣ ਤਾਂ ਹੀ ਸਕੋਗੇ ਜੇ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਦਲੋਗੇ...ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਤੋਰੋਗੇ। ਇਹ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਏ...ਪੰਦਰਵੀਂ ਸੈਲੂਵੀਂ ਸਦੀ ਨਹੀਂ...(ਆਪਣੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢ ਕੇ) ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹੋ—ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼, ਪੀਪਲਜ਼

ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਜ਼, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਲਸਾ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਸ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ? ਤੁਹਾਡੀ ਖ਼ਾਤਰ। ਕਿਉਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਅਸਲਾ ਪਛਾਣਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਹੜੇ ਫ਼ੌਜੀ ਬੂਟ ਨੇਫਾ ਵਿਚ ਨਾਗਿਆਂ ਤੇ ਮੀਜ਼ੋਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਫ਼ੌਜੀ ਬੂਟ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਏ ਕਿ ਉਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਸਨ ਤੇ ਇਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਗ਼ੈਰ ਸਿੱਖ ਨੇ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਆਸਾਮ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਂਦੀਆਂ...ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਜੋ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੀਆਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਤਾਕਤਾਂ ਫ਼ਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ, ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ...ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਰਲਾਓ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲ ਪਾਓ...ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਕ ਟੋਟਾ ਨਾ ਮੰਗੋ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਏ...ਸਗੋਂ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਗੋ, ਜਿਥੇ ਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਐਸਾ ਕਰੋਗੇ ?

ਜਥੇਦਾਰ : ਛੱਡੋ ਜੀ, ਇਹ ਬਾਬਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਹਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਛੋਹ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਇਕ : ਪਰ ਬਾਬਾ ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸੱਚ ਏ।

ਜਥੇਦਾਰ : ਖਾਕ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਏ...ਇਥੇ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਖਲੋਣਾ ਪਾਪ ਏ... (ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ।

ਬਾਬਾ : (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।) ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ...ਚਲੇ ਜਾਓ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬਾਂ ਕੋਲ...ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਓ ਤਨਖਾਹੀਆ...।

(ਅਖਬਾਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਖਲੋਂਦਾ ਹੈ। ਬੋੜ੍ਹਾ ਵਕਫ਼ਾ। ਪਹਿਲੇ ਸੀਨ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਅੱਜ ਦਾ ਤਾਜਾ ਖ਼ਬਰ, ਜੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਜਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਪਰਸੋਂ ਬੇਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਚੌਥ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਅਖਬਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਨਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ । ਅਖਬਾਰ ਵਾਲਾ 'ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰ'
ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ।)

ਬਾਬਾ : ਬੰਦ ਕਰ ਇਹ ਰੌਲਾ... ਅਖੇ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਤਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ... ਕੋਈ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ । ਸਭ ਪੁਰਾਣੀਆਂ—ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਸਾਦ ਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਓਹੀ ਚੱਕਰ... ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਖੇਡ... ਗਰੀਬ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ । ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀਆਂ ਸਾੜਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ... ਅਸਮਾਨ ਛੂੰਹਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਦਲਬਦਲੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ... ਸਭ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ।

ਬਾਕੀ : (ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕਦੀਆਂ) ਹਾਂ, ਸਭ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ।

ਬਾਬਾ : ਅਖਬਾਰ ਵਾਲੇ... ਕਦੀ ਤਾਂ ਬੱਲਿਆ ਨਵੀਂ ਖ਼ਬਰ ਲਿਆਇਆ ਕਰ... ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ।

ਬਾਕੀ : ਨਵਾਂ ਸੂਰਜ ?

ਬਾਬਾ : ਹਾਂ... ਜਦੋਂ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਉੱਠਣਗੇ... ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਸਿੱਖ ਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ... ਉਸ ਨਵੇਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਖ਼ਬਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਹੈ ।

(ਬਾਬਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਬੜਾ ਠਹਿਰ ਠਹਿਰ ਕੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫੇਰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਟਿੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।)